

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Materiam non obedire Angelo ad formam substantialem communis est
omnium opinio. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

dentur, ut simul cognoscatur connexio, quam res illæ cum Deo habent, vel quia videntur ab homine qui simul videt Deum: visionem enim rerum in intellectu beati videntes Deum vocant nonnulli visionem rerum in verbo, quo pacto loquitur *Caietan. in comment. huius artic. & auctores statim allegandi*. Sic igitur posse contingere illuminationem circa res, quæ in verbo hoc modo videri dicuntur, docent *Scotus dist. 9. q. 2. §. Ad aliam quæst. Bassolis qu. 1. §. Idem dicit, Aggidius qu. 1. art. 5. & Aureol. ut refert Capreolus quæst. citata art. 2. sub finem*: addunt tamen hanc illuminationem esse per simplicem veritatis propositionem. Ergo tamen existimo, posse etiam Angelos videntes Deum illuminari à superioribus non sola veritatis propositione, verum etiam, peculiari illo modo explanationis, de quo superiori cap. loquuti sumus, ceterum eas res, circa quas Angeli inferiores à superioribus illuminantur, preise & proprie non dici in verbo videri, quia rem aliquam in verbo videri, nihil aliud est, quam aut ex vi visionis diuinæ essentia, aut Deo reuelante cognosci, ut sup. disp. 50. cap. 7. ostensum est.

Secundo ex eadem doctrina colligitur, falsam esse sententiam Scoti & Bassolis in eo, quod statim docent de illuminatione Angelorum circa res, quas dicuntur in verbo videri: inquit enim, tribus modis Angelum illuminari. Primo quatenus Angelus rem illam audit ab alio Angelo loquente, illuminatio enim est locutio quædam, quare illuminari erit audire: hæc autem cognitio in eorum sententia ex vi folius auditionis tantum est credulitas quædam, superioris tamen rationis, quam humana credulitas: quia Angelus illuminatus videt superiorem Angelum, qui illuminat, mentiri non posse quia beatus est. Secundo quatenus ex hac auditione Angelus illuminatus conuertitur ad videndum rem illam in intellectu Angeli illuminantis: ex quo fit, ut desideret illam in Deo inquiri, & ita fit, tertia cognitio, quæ res illa dicitur in verbo videri. Hæc igitur doctrina in vniuersum mihi non probatur: commentitium enim mihi videtur, tot modos cognitionis commingisci: cum ex vi illuminationis & locutionis solum possit in Angelo illuminato generari assensus quidam credulitatis: neque aliud puto esse, cognoscere rem in mente Angeli illuminantis, quam ipsam audire. Porro licet hæc duæ cogitationes diuersæ essent, non videretur in doctrina Scoti ponenda alia cognitio rerum in verbo quia, ut supra retulimus, visionem in verbo ille appellat cogitationem rerum existentem in intellectu videte Deum, talis autem esset auditio. Denique quomodocumque Scotus dicat, auditionem contingere: etiam si Angelus inferior postea rem illam intelligat & cognoscat in mente superioris Angeli loquentis, nihilominus illa cognitio in mente alterius non potest excedere limites credulitatis. Quare neque ex illa secunda cognitione alia deinde superior, quam ipse vocauit visionem in verbo, oriri potest.

Tertio denique nota, inter demones secundum suam naturam consideratos virtutem esse, ut superior inferiorem illuminare possit explicando illi & diuidendo conceptum & intelligentiam quam habet, sicut optime docet *S. Doctor infra quæst. 109. artic. 3.* Ratio vero est manifestata: quia demones superiores habent eam naturalem

ingenij perspicacitatem, qua id præstare possint. Ceterum quia omnis illuminatio ordinatur ad Deum, hoc est fit de mysteriis à Deo reuelatis: & hæc non reuelat Deus demonibus: ideo negat S. Thomas vnum demonem illuminari ab alio.

Hactenus diximus, quo pacto per illuminationem vnus Angelus possit intellectum alterius aliquid diceremus: quia tamen, omnes absque controuersia fatentur, voluntatem à solo Deo moueri posse: ab Angelo vero, vel demone sola imaginationis immutatione, ideo de hac re amplius disserendum non est. Quo autem modo imaginatio, vel creatura corporalis ab Angelis virtute natua moueri possit, sequenti disputat. patebit.

DISPUT. CCXVIII.

An natura corporea & materialis Angelo obediatur ad quamcunque formam?

Materiam non obedire Angelo ad formam substantialem communis est omnium opinio. cap. 1.

Præcedens sententia ratione confirmatur. cap. 2.

Quam formam accidentalem Angelus possit in materia producere. cap. 3.

Quid possit Angelus aut demon in nostram imaginationem. cap. 4.

CAPVT I.

Materiam non obedire Angelo ad formam substantialem communis est omnium opinio.

Tria sunt nobis in hac controuersia examinanda. Primum est circa formam substantialem. Secundum circa accidentariam, in quacunque natura. Tertium est circa imaginationem hominis, & animantium, circa primum vero consors est Scholasticorum sententia asserentium; materiam non obedire Angelo ad formam substantialem, hoc est, non posse ab Angelo infundi aut produci formam substantialem in aliqua materia. Ita expresse docent S. Thom. infra q. 110. art. 2. Bonavent. in 2. dist. 8. 1. parte art. 2. qu. 2. Albert. dist. 7. art. 8. in corpore ad 3. Durand. qu. 4. Aggidius qu. 3. art. 1. Ricard. art. 4. q. 1. Scotus d. 8. q. vnicus. In ista questione, ante me diu illius Thom. de Argent. q. 1. art. 2. Bassolis quæst. vnicus. Scotus. Argent. Bassolis. Ferraricus. Quantum ad primam. Ferrar. 3. contra gent. cap. 103. addit Albertus, ea quæ sunt ex putredine terræ, & sponte generantur, fieri non posse ab Angelo, nisi natura ipsa adiuet. Fuit etiam expressa sententia Aug. 3. de Trin. cap. 8. quem citat S. Thom. in Argument. Sed contra, ubi comparat Augustinus Angelos agricolis, qui plantis non tribuunt incrementum, sed solum seminant, aut alia, quæ necessaria sunt, applicat. Neque obstat quod Augustinus ibidem etiam hominem in generatione hominis comparat agricolæ: non enim ideo comparat, quia in omnibus eodem modo se habeat: sed quia semel deciso semine, iam amplius nihil operatur circa genitum, sicut nec agricola circa plantas: sed eatenus dicitur operari quatenus pars ab eo decisa operatur. Deus autem multo excellentiori ratione res omnes producit, quia in omnibus actu operatur. Adde etiam Ambrosium in libr. 1. de fide contra Arianos cap. 8. ubi asserit, ab Angelis, dum assumunt corpora, in quibus apparent, non mutari substantiam.

Thom.
Bonavent.
Albert.
Durand.
Aggidius.
Ricard.
Scotus.
Argent.
Bassolis.
Ferraricus.

2.
Augustinus.

Ambrosius.

Conc. Brach.

stantiam. Est enim veritas hæc definita in Concilio Brach. primo can. 12. quoad plasmationem, & conceptionem hominis: dicitur enim. Si quis plasmationem humani corporis diaboli dicit esse figmentum, & conceptiones in utero matris operibus dicit demonum figurari, propter quod resurrectionem carnis non credit, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt. Anathema sit. Sed in vniuersum can. 8. his verbis videtur definita, Si quis credit quod aliquantas naturas diabolus in mundo fecerit: non ita & fulgur, & tempestates, & sicis arces ipse diabolus auctoritate sua faciat, sicut Priscillianus dixit anathema sit. Ceterum in reddenda ratione huius conclusionis varient Scholastici inter se, vt sequent. c. videbimus.

CAPVT II.

Præcedens sententia ratione confirmatur.

Aristot.
Ratio aliorum.

S. Anselmus Thomas, Aegidius, Bonau. Ricardus, Thom. de Argent. & Ferrar. ratione quadam desumpta ex Aristot. 7. Metaph. capit. 7. 8. & 9. text. 26. & 27. & 32. communem sententiam sic probant: Id quod proprie producit generationem, non est forma, sed compositum, præsertim vero generatione substantiali: nam & Aristot. de generatione quoque accidentis loquitur: atqui genitum & productum simile est producenti, & generanti ergo generans debet esse compositum ex materia & forma. Hac ratione vsus est Aristot. contra Platonem, vt probaret, non esse ideas à materia separatas, quæ essent causa rerum inferiorum, quæ generantur: sed id, quod generat, debere esse concretum materia, & simile productum, saltem sub genere aliquo, sicut equus est similis mulo, quem gignit. Eadem etiam ratione satis efficaciter videtur probari, Angelum non posse esse causam alicuius formæ in materia, quia ipse ex materia compositus non est.

Impugnatur
à Durand.

Hanc tamen rationem impugnat Durand. hoc modo: vt aliquid agens producat rem aliquam, non opus est, cum passio & cum effectu in omnibus conuenire, sed tantum in forma: nam cælum illuminat hæc inferiora, & non conuenit cum illis in materia: aut quia materiam non habet, vt putauit commentator, quem etiam sequitur Durand. aut quia materia cæli est alterius rationis, quam materia horum inferiorum: nec solum cælum ratione formæ accidentariæ, quam habet, nempe ratione lucis, producit lucem in hæc inferiora: verum etiam cum habeat formam substantialem diuersæ omnino rationis ab his inferioribus, producit in eis varias formas substantiales. Huic tamen rationi Durandi respondere quis posset, cælum assimilari effectibus, quos producit in hæc inferiora, non in specie, nec in genere proximo, sed in remoto, eo quod tam cælum, quam hæc inferiora, constat ex materia, & forma. Et hæc solutio in doctrina Aristot. locum habet, quia reuera putauit, cælum compositum esse ex materia & forma.

Efficacius tamen argumentum contra rationem S. Thomæ, Aegidij, & aliorum fieri potest hoc pacto: Deus est forma per se subsistens sine materia, nec communicat cum his inferioribus in materia, aut in compositione, sed plusquam genere distat ab eis nihilominus omnia hæc inferiora producit: ergo maior illa propositio vera non est. Responderet fortassis Aristoteles nullam substantiam compositam ex materia, à Deo proxime produci: putauit enim res æternas suapte natura æternas esse, atque generari & corrumpi non

posse, vt docuit i. de celo, cap. 10. 11. & 12. artic. cap. 9. concedat, à prima intelligentia creatur habere esse, & viuere: sic igitur fortassis existimant materiam, & formam, à Deo produci. Ceterum cum in vera philosophia ratio ipsa oppositum demonstrat, nempe omnia à Deo solo, aut ab ipso cum causis creatis actu produci, vt 1. 2. qu. 79. art. 1. & 2. satis ostendimus. Argumentum superius factum in sua adhuc vi, & robore manet.

Alia vero ratione prædictam opinionem confirmat Durandus, quæ mea quidem sententia, & prædictam efficaciter probat in hunc modum. Ex formis, quæ sunt in materia, sola est anima rationalis, quæ non educatur de potentia illius, & quæ soli Deo creetur: alie vero omnes formæ tam animarum, quam viuentium, & inanimatarum, sufficienter producantur à secunda causa composita ex materia, vt experimento constat: ita vt si quando contingat, aliquid ex terra sponte generari, illud fiat à Sole, & ab aliis causis materialibus, & afluente Deo ergo Angelus frustra constitueretur causa eandem rerum: Deus enim, & natura nihil faciunt frustra. Aliam quoque rationem offert Durandus, quæ talis est: si Angelus produceret aliquam formam substantialem, non produceret eam per suam naturam & substantiam, sed per voluntatis affectum & actum intellectus: nam si per substantiam suam produceret, & in quantum esset, per & necessario produceret, quod tamen constat esse falsum: per voluntatem autem, & intellectum non potest substantiam producere quia voluntas, quæ deberet esse principium formæ, est accidens quoddam; nullum vero accidens potest esse principium formale producti substantiam: ergo Angelus non potest mouere materiam ad formam substantialem.

Postrema denique ratio est, si ob aliquam causam diceremus, Angelo obedire materiam ad formam substantialem, esset quia est nobilior & perfectior natura: hæc autem ratione nostra ratio non posset esse causa, vt solo nutu suæ voluntatis formam substantialem produceret, quod esse falsum manifeste constat: nam anima nostra potest, & ideo est quæcumque forma materialis, hæc autem ratio eodem modo probat de anima nostra coniuncta, sicut etiam de separata, ergo si aliquando contingat opera demones homines, aut animalia, vel aliud simile generari, dicendum est, id non fieri propria demonis virtute effectrice eorum formatum, sed applicatione seminis, vel alterius occultæ causæ, quod per solum motum Angelum efficere potest.

CAPVT III.

Quam formam accidentalem Angelus possit in materia producere.

Opinio fuit Auicennæ, vt refert S. Thomas 2. 2. contra gentes, cap. 103. posse corpoream naturam ab Angelo immutari ad formam accidentariam, præter motum secundum locum, vt ad calorem, & aliam similem qualitatem, non tantum applicando causam agentem passio, verum etiam propria virtute ipsius Angeli proxime operante. Probauit autem eam, quia sicut falsum est virtute sola imaginationis falsificantis, falsificatione autem fit mutatio qualitatum, ita eodem pacto sola cognitio, & voluntas Angelo potest